№ 212. Czwartek 12. Września 1861. Rok wydania 51.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł. miesięcznie 1 zł. 75 centów waluty austr. — Insercya w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Prezydyum c. k. dyrekcyi finansów krajowych we Lwowie mianowało praktykantów konceptowych przy c. k. prokuraturze finansowej we Lwowie Dr. *Antoniego Karchesy* i Dr. *Alfreda barona Kanne* koncepistami finansowymi III. klasy przy tej prokuraturze finansowej.

Lwów, 23. sierpnia 1861.

C. k. dyrekcya finansów krajowych we Lwowie nadała kontrolorowi urzędu magazynowego sprzedaży soli *Ludwikowi Wolfrathowi* posadę poborcy sprzedaży soli, a zostawionemu do dyspozycyi podinspektorowi podatków w Szatmar, *Kazimirzowi Bodakowskiemu* posadę kontrolora przy urzędzie magazynowym sprzedaży soli.

Lwów 23. sierpnia 1861.

Sprawy krajowe.

(Wręczenie adresu. — Stan zdrowia Najjaśniejszej Pani.)

Wiedeń, 9. września. *Gazeta wiedeńska* pisze: Jego c. k. apostolska Mość raczył wczoraj — w niedzielę — o godzinie 2. z południa przyjmować najłaskawiej deputacyę izby deputowanych, która miała doręczyć Najjaśniejszemu Panu adres wotowany na posiedzeniu wysokiej izby z 3. b. m. Deputacya składała się z pana prezydenta izby deputowanych Dr. Heina, z obudwu pp. wiceprezydentów Dr. Hasnera i hr. Mazzuchelli, i z panów deputowanych: barona Pillersdorfa, Dr. Giskry, Dr. Mühlfelda, biskupa Litwinowicza, Dr. Herbsta, Dr. Brinza, Kaiserfelda i Lapenny.

Prezydent Dr. Hein odczytał adres i doręczył potem Jego ces. Mości.

Najjaśniejszy Pan przyjąwszy łaskawie adres raczył przemówić do deputacyi w te słowa:

„Słyszana właśnie przemowa izby deputowanych utwierdza Mnie w radosnem przekonaniu, że nie tylko Mnie zrozumiała, ale oraz sama wierna konstytucyi pokłada zaufanie w życzliwych zamiarach Moich.

„Izba zgadza się ze Mną zupełnie co do zasad pewnej autonomii królestw i krajów połączonych w naturalną całość, ale z drugiej strony pojmuje równie trafnie, że z tą autonomią łączy się warunek jej możebności: jak najsumienniejsze dopełnienie spólnych obowiązków względem potężnej całości.

„Zastosowanie tej zasady do tych, którzy chcą zapoznawać ją lub lekceważyć, jest wprawdzie koniecznością, ale mam nadzieję, że da się ograniczyć na rozmiarach jak najszczuplejszych, a skutek okaże przekonującą potęgę swojej prawdy i sprawiedliwości.

„Ojczyźnie zbawienie, a zaszczyt reprezentującym ją deputowanym przynosi to poświęcenie, z jakiem na silnej podstawie konstytucyi i pojednawczym duchu uczuć braterskich, któremi izba ożywioną się być mieni, gotowi są wypełniać swoje obowiązki, jak mówi i ta pełna ufności otwartość, z jaką to wypowiadają.

„Dziękuję izbie za ten dowód szczerości i patryotyzmu i pozostaję dla niej z cesarską łaską i życzliwością.“

— Telegram z Korfu przyniósł znowu pomyślną wiadomość o stanie zdrowia Jej ces. Mości, na które szczególnie powietrze morskie bardzo zbawienny wpływ wywiera. Dnia 5. b. m. robiła Najjaśniejsza Pani w towarzystwie Jej królewicz. Mości Księżniczki Thurn i Taxis c. k. paropływem wojennym „Elżbieta“ wycieczkę na wyspę Zante, a 7. b. m. przybyła na powrót do Korfu.

(Posiedzenie izby deputowanych z dn. 9. września.)

Prezyduje Dr. Hein.

Na ławie ministeryalnej panowie: hr. Rechberg, Schmerling, Plener, Lasser, i hr. Wikenburg.

Prezes zdaje sprawę z przyjęcia deputacyi z adresem izby u Jego c. k. apost. Mości. Izba wysłuchała sprawozdania powstawszy z miejsc, i przy końcu wzniosła trzykrotny okrzyk na cześć Najjaśniejszego Pana.

Cerne interpeluje ministerstwo sprawiedliwości, czyli język sławiański będzie uwzględniony w Tryeście i Gracu w sądach przy obsadzeniu posad urzędowych, spisywaniu protokołów i t. p.

Na porządku dziennym dyskusya ogólna nad ustawą gminną. Zapisanych do głosu 7 mowców za, 4 przeciw sprawozdaniu wydziału.

Rechbauer jako sprawozdawca wydziału czyni uwagę, że prawa dotychczas uchwalone w izbie są podrzędnego znaczenia. — Dzisiejsze zadanie, mianowicie urządzenie gmin należy do tych, co na najwyższą zasługują uwagę. Mowca w obszernym wywodzie rozbiera pojęcie wolnej gminy.

Rząd przedkładając projekt tej ustawy dowiódł również jak wysoce ocenia jej ważność. Wydział zachował w projekcie rządowym wszystko to, co się ściąga do zabezpieczenia autonomii gmin; a usunął to wszystko, co się temu sprzeciwia. Zadaniem rady państwa jest orzec główne zarysy ustawy, poczem sejmy krajowe będą miały prawo wprowadzić stosowne zmiany w urządzeniach gminnych.

Mowca rozbiera następnie pojęcie gminy miejscowej, katastralnej, parafialnej i t. p., określa wpływ ustaw krajowych na oddzielenie posiadłości większej ze związku gminnego, wyjaśnia korzyści wynikające z ukonstytuowania wolnej gminy, i oznacza zakres czynności komunalnych. Wydział usiłował uwzględnić według słuszności zarówno potrzebę jedności państwa jak wymagania autonomiczne krajów koronnych.

Czupr mówi przeciw sprawozdaniu wydziału. Upatruje w tej dyskusyi najważniejszą prawodawczą czynność izby, iż autonomia gminy jest podstawą autonomii tak krajów koronnych jak i całego państwa. Wykazuje jakim sposobem da się osiągnąć centralizacya parlamentarna w drodze federacyi za pośrednictwem autonomii gmin, i twierdzi, że narodowa i polityczna samoistność nie uzyskuje się rozkazem ministeryalnym, lecz jedynie za pomocą prawdziwej autonomii gmin. Mowca oświadcza się przeciw projektowi rządowemu, tudzież przeciw zmianom uczynionym w projekcie ze strony wydziału i stawi wniosek o ponowną rewizyę projektu ustawy.

Dietl mówi za projektem wydziału; skreśla stosunki gminne w Galicyi i wykazuje ważność autonomii gminy w ogóle.

Baron Petrino mówi przeciw projektowi wydziału, przyznaje izbie kompetencyę w tym przedmiocie, lecz twierdzi, że ani projekt rządowy sam, ani z poprawkami poczynionemi w wydziale nie odpowiada zdaniem jego i jego przyjaciół potrzebie urządzić wolną autonomiczną gminę. Patenta z lutego wzbudziły nieufność, która zdaniem mowcy nie da się usunąć samem powtarzaniem wielokrotnem z ławy ministeryalnej słów: „konstytucyjny“, „konstytucyonalizm“, póki słowa nie będą stwierdzone czynami.

Baron Tinti mówi za wnioskiem wydziału, skreśla stanowisko większego posiadacza w gminie i wykazuje źródło apatyi w życiu gminnem, dowodząc, że to nie może być przeszkodą w urządzeniu wolnej gminy.

Ameryka.

(Wojna domowa amerykańska. — Doniesienia z Nowego Jorku.)

O dalszych skutkach wojny północno-amerykańskiej *Times* pisze:

„Stany zjednoczone Ameryki północnej zostały rozwiązane. Dosyć już było dowodów, że ujarzmić południe niepodobna, a czekać na jego poddanie się, nie warto. Krainy, które dawną unię składały rozdzielą się, a rozdział ten, nie samych tylko granic naruszy. Pomiędzy północą a południem powstanie szermierskie pole dla rozmaitości sposobu myślenia, interesów i podań. Z zazdrością i zajadłością będą poglądać na siebie, granica zaś tych samych środków ostrożności wymagać będzie, jak pomiędzy dwoma monarchyami stałego lądu europejskiego.

Z tej przyczyny trzeba będzie trzymać stałe wojsko, zaprowadzić budżet wojenny, i nałożyć podatki, to zaś oddziaływać będzie na wszystkie towarzyskie i polityczne ustawy państwa. Nie było na świecie podobnego przykładu. Już teraz widzimy jaki wpływ wywiera wojna na rząd związkowy.

Prerogatywy prezydenta zostały powiększone, a niedołęztwo władzy wykonawczej, które Amerykanie uważali jako istotne znamię swej konstytucyi, zaczyna ustępywać miejsca despotyzmowi. — Jeszcze na kongresie użalano się, że urzędnicy postępują po tyrańsku, w Washingtonie musiano nawet znosić sądy profosa jeneralnego. W końcu „habeas corpus" zawieszono zupełnie, uwięzienia o zdradę były częste, a fort Lafayette był napełniony więźniami politycznymi.

Aby obraz uzupełnić, przypatrzmy się jaki to nagle zaprowadzono system socyalnej i politycznej wolności. System, który państwa europejskie rzadko kiedy broniły, a teraz nawet usuwać zaczynały. W wielu krajach na stałym lądzie nie żądają już paszportów, w Stanach zjednoczonych koniecznie się ich domagają. Tych i tym podobnych rozporządzeń nie będziemy nazywać nieroztropnemi, lub nienaturalnemi. Sprzeciwiają się one wprawdzie naszemu wyobrażeniu o Ameryce, i o jej instytucyach, ale w czasie wojny są konieczne. Publiczność pochwala je równie jak rząd. — Rozporządzenia i ustawy tego rodzaju mogą mieć tylko jednę dążność: ograniczyć wolność publiczną, i rozszerzyć władzę urzędową. Pytanie jednak zachodzi, jaki to wpływ wywrze na instytucye kraju; czy po skończeniu wojny Amerykanie wrócą do dawnej formy rządu. Powątpiewamy o tem."

— Od tygodnia wzmagać się zaczęła insubordynacya w wojsku w Washingtonie; pojawiła się najprzód między Nowo-Jorskimi pułkami i nie chcieli usłuchać rozkazu udania się do Wirginii lecz żądali, aby ich rozpuszczono. Sprężystem wystąpieniem jenerała M'Clellan przywiedziono pułk do posłuszeństwa; 37 upartych okuto w kajdany i stawiono pod sąd wojenny. — W Texas usposobienie umysłów skłania się do unii. — Z Kalifornii nadchodzą wiadomości, że pułkownik Dorn ruszył w 1300 ludzi armii konfederatów na podbicie Dolnej Kalifornii. Widziano go z jego zastępem między San Antonio'i El Paso. Wojenny okręt Stanów zjednoczonych zawinął do Acepulo, ażeby bronić pocztowych okrętów i handlu Stanów zjednoczonych. O korsarzach w Pacific nic nie słyszano. — Częsta cisza morska przeszkadza w tym względzie okrętom żaglowym, a dla braku węgli nie można używać parostatków.

Hiszpania.

(Nowiny dworu. - Muley-Abbas. — Zniesienie cła od bawełny.)

Madryt, 2. września. Względem podróży Jego królewskiej Mości słychać, że San Ildefonso (la Granja) opuści 12. września w południe, i ominąwszy miasto uda się do dworca kolei żelaznej w Madrycie, a następnie osobnym pociągiem do Alicante. Tam, w porcie, fregata parowa „Lealtad" oczekuje dostojnego podróżnego, i przewiezie go do Barcelony. Dnia 15. odbędzie się uroczystość otwarcia kolei żelaznej w Żaragoza, pczem Jego królewska Mość wróci tą samą drogą do letniej rezydencyi królewskiej. — Minister robót publicznych będzie towarzyszył Królowi; z reszty orszaku wymieniają jenerałów Belesta i Fitor, i królewskich fligeladjutantów. — O przeniesieniu dworu do Escorial nic nie słychać stanowczego. Dnia 4. września Ich Królewskie Mości udadzą się do Segowii, gdzie ich podejmować będą członkowie szkoły artyleryi; zaś dnia 12. młodzi oficerowie artyleryi zaproszeni są na ucztę w la Granja. Dnia 3. ma powrócić prezydent minister O'Donnel, który bawi w kąpielach w Ontaneda. — Pełnomocny minister Króla portugalskiego, pan Pinto de Soveral, wręczył Królowej insygnia orderu wieży i miecza, który Król Don Pedro przesyła młodemu księciu Asturyi. Zdaje się potwierdzać doniesienie, że książę Muley-el-Abbas, brat Cesarza Marokańskiego przybędzie do Madrytu na czele poselstwa nadzwyczajnego. — Od 1. września cło przywozu bawełny będzie znacznie zniżone, ponieważ skutkiem zamieszek amerykańskich brak surowej bawełny stawia przędzalnie hiszpańskie w przykrem położeniu.

— Za przykładem Anglii i Francyi, Hiszpania posyła do Włoch jenerała w misyi wojskowej. Na rozkaz rządu Hiszpańskiego, jenerał Prim, ma objechać górne Włochy.

Anglia.

(Nowe działo. — Handel bawełną.)

Londyn, 6. września. W wielkiej fabryce w Clay nad Merseyem, kończą obecnie działo olbrzymich rozmiarów, zamówione jak mówią dla rządu rosyjskiego. Działo to ma służyć do ocenienia wytrzymałości płyt żelaznych. Nabój tego działa będzie mógł ważyć 500 funtów, gdy tymczasem admiralicya angielska przy ostatnich próbach używała przeciw płytom żelaznym dział 200 funtowych.

— Co do kwestyi o bawełnie *Times* pisze: O ile nam wiadomo zaczęto już zbiór bawełny w Ameryce południowej. Zbiór ten jak mówią idzie dobrze. Niebawem będzie 3 do 4 milionów pak gotowych do drogi. Cóż potem nastąpi? Północ blokuje porty południowe, aby przywóz bawełny południowej odciąć do Europy, i ma nadzieję, że tym sposobem skruszy główną sprężynę rewolucyi. Jestto przeszkoda, ale jeszcze nie tak bardzo niebezpieczna, gdyż łatwiej blokadę nakazać jak przeprowadzić, a dla okrętów przewozowych znajdzie się zawsze droga chociażby dłuższa i kosztowniejsza. Znamieniem tej sytuacyi jest, że jej według zwykłych praw przewidzieć nie można. — Plantatorowie południa uprawiali bezwątpienia swoją bawełnę aby ją równie jak w latach dawniejszych korzystnie sprzedać, a nie by zakładać nowe targi. Mimo tego widać, że podzielają zdania swych nieprzyjaciół, i dobrowolnie bawełny nie wyprowadzają z kraju. Może mają zamiar doprowadzać Liverpool i Havre do niedostatku póty, aż Anglia i Francya naruszą blokadę, lub uznają związek południowy. Lecz w takim razie nawet państwa północne uczułyby brak bawełny, jak to już raz miało miejsce, gdy ją z Liverpoolu do Bostonu posyłać musiano.

Jak mało ścisłą jest blokada amerykańska, tego ta okoliczność dowodzi, że pewna liczba statków amerykańskich, zakupionych w południowych portach od poddanych angielskich, przybyła z kosztownemi towarami do Liverpoolu bez żadnej przeszkody.

— W Liverpoolu ostrzegają wszystkich podróżnych, którzy się udają do Ameryki, aby nie okazywali zbyt śmiało swego współczucia; rząd bowiem Washingtoński ma na parowcach przebranych ajentów policyjnych, którzy podróżnych podsłuchują. Ci szpiegowie okazują przychylność raz dla północy, drugi dla południa, oczywista, że stronników konfederacyi południowej najmocniej należy się wystrzegać.

Francya.

(Wiadomości bieżące. — Nowiny dworu. — Rada jeneralna. — Armia liniowa.)

Paryż, 6. września. Dzisiejszy *Monitor* pisze: *Times* i inne dzienniki zagraniczne zapuszczają się z okazyi broszury: Cesarz, Rzym i Król Włoski, w domysły i komentarze, którym brakuje wszelkiej podstawy, i zaprzecza formalnie. Hr. Walewski minister stanu, przybył do Biarritz.

— *Independance belge* pisze:

Otrzymujemy urzędowe doniesienie, że Cesarz Napoleon zjedzie się z Królem pruskim d. 2. października w Compiegne. Natomiast umilkła pogłoska o wymianie odwiedzin między Cesarzem, a Królową hiszpańską. Królowa kazała się wymówić.

— Na jeneralnej radzie departamentu Herault, której adres stanowczo, jak donoszą, oświadcza się za wolnością handlu, prezyduje pan Michał Chevalier. Zagaił on posiedzenie temi słowy, że rząd Cesarza jest główną podporą powszechnego pokoju, a wzrost pomyślności ludu głównem znamieniem polityki cesarskiej. Na uczcie którą dano w Montpellier na zakończenie sesyi rady jeneralnej, powtórnie dał się on słyszeć z tem samem, a nadto dodał, że chociaż Francya uchodzi w całym świecie za główną przedstawicielkę socyalnego i politycznego postępu, chociaż u wszystkich ludów zyskuje podziwienie i przychylność, jednak są ludzie, którzy pełni namiętności innych wieków dają jej dowody nienawiści i nieufności.

— Według *Courrier du Havre* istniejące dotychczas we Francyi 20 batalionów strzelców mają być zredukowane na 10; a zwinięte 10 mają służyć za pierwiastek na 7 dalszych pułków piechoty (104 do 110). To powiększy piechotę o 88 kompanii. Tedy cesarstwo podwyższyło francuską armię o całą piątą część. Roku 1852 utworzono drugi i trzeci pułk żuawów (54 kompanii); roku 1853 z krajowych strzelców Algieru utworzono 36 kompanii i 10 nowych batalionów strzelców (120 kompanii). W przyszłych trzech latach wystawiono gwardyę, której piechota wynosi 8 pułków o 202 kompaniach. Roku 1858 uformowano dwa, a w r. 1859 trzeci pułk, które razem 72 kompanii stanowią. Jestto w ogóle powiększenie piechoty o 174 kompanii. Konnicy w roku 1851 posiadała Francya 54 pułków po 5 szwadronów, a 7 pułków po 6; razem 312 szwadronów. Dzisiaj liczy armia 76 pułków po 6 szwadronów: razem 444 szwadronów. Konnica więc jest powiększona o 132 szwadronów.

Holandya.

(Zamknięcie sesyi Stanów jeneralnych.)

Haaga, 3. września. Minister spraw wewnętrznych baron van Heemstra zamknął dziś sesyę stanów jeneralnych następującą mową: „Mości Panowie! Król Jego Mość upoważnił mnie zamknąć teraźniejszą sesyę stanów jeneralnych. Pomimo przerwy zaszłej przez szczególne okoliczności, możemy się jednak pocieszać, że ta sesya nie była bezowocna i za wzajemnem porozumieniem rządu z reprezentacyą krajową zostały zawotowane ważne ustawy. Prócz ustaw, przez które po sumiennem rozpoznaniu postanowiliście Panowie przychody i rozchody państwa, przez które nastąpił nowy dość ważny krok na drodze umarzania długów państwa, przez które postarano się o sposoby, ażeby naszemu krajowi jak najlepiej za-

bezpieczyć korzyści, jakie nastręczyć może ruch wychodźtwa, załatwienie dwóch bardzo ważnych spraw zajmuje główne miejsce w parlamentarnej czynności sesyi upłynionej. Gdy dawniejsze usiłowania pozostały bezskuteczne, ustanowienie nowej organizacyi sądowej wypełniło teraz przepis zasadniczej ustawy państwa i otworzyło drogę do nowych ulepszeń sędziowskiej władzy. Ustawa względem milicyi narodowej, na którą po ścisłem rozpoznaniu daliście swe przyzwolenie, zgadza się także z przepisami ustawy zasadniczej państwa i zapobieży wielu od dawna zachodzącym trudnościom. Inne ważne wnioski do ustawy, między któremi zajmuje pierwsze miejsce przygotowany pod publiczne obrady wniosek względem składu i kompetencyi rady państwa, nie były wotowane, ale czas i trud, jakie na nie łożono, nie będą stracone dla obrad na przyszłej sesyi i przyczynią się do spiesznego rozwiązania. Imieniem Króla Jego Mości ogłaszam tę sesyę stanów jeneralnych za zamkniętą."

Włochy.

(Doniesienia z Neapolu. — Wojska papiezkie. — Rozruchy neapolitańskie w uśmierzeniu.)

Sardynia. Do *K. Z.* donoszą z Turynu, że w Medyolanie przyjmowano synów Króla Wiktora Emanuela z wielkiem uniesieniem, a *Triest. Ztg.* pisze, że przyjęcie było obojętne.

— Pomiędzy żołnierzami, których przemocą wyprowadzono z królestwa Neapolitańskiego do górnych Włoch, znajdowało się także wiele majtków królewsko-neapolitańskiej marynarki, którzy częścią wrócili do ojczyzny, częścią wstąpili w szeregi kontrrewolucyonistów; teraz oddzielono ich od żołnierzy i umieszczono na pokładzie piemonckich okrętów wojennych.

Państwo kościelne. O teraźniejszym stanie wojska papieskiego podaje *Köln. Ztg.* następujące urzędowe doniesienie: Konnica została zredukowana do dwóch szwadronów dragonów, z których jeden składa się z cudzoziemców i stoi garnizonem w Caproli. Mamy, pisze sprawozdawca, nadliczbowy batalion karabinierów utworzony z dawnych pułków cudzoziemskich, w którym służy wielu Niemców. Dalej jest batalion żuawów złożony z Belgów i Francuzów. Mocny batalion żandarmów składa się z Irlandów i odznacza zawsze przychylnością i wiernością dla rządu. Chociaż rząd wielkie ponosi ofiary dla materyalnego bytu tego wyborowego batalionu, nie wystarczają one aby batalion był liczny. W przeszłym tygodniu wydano trzysta abszytów; liczba ta podana urzędowa. Artylerya ma pięć bateryi polowych. Batalion strzelców składa się z krajowców; cały kontyngens z 8000 ludzi złożony, stoi pod rozkazami jenerałów Kancler i Zappi.

Neapol. Do turyńskiego *Pungolo* donoszą z Neapolu pod d. 5. września, że 400 powstańców z Velletri, wpadło do San Giovanni, w Caruo (Terra di Lavoro). *Perseveranza* z 5. września donosi z Neapolu: „Pod Cervinara odbyła się d. 2. września wielka potyczka. Pobito i zmuszono do ucieczki znaczną bandę powstańców. Zabitych i rannych mnóstwo. Z Neapolu telegrafują pod dn. 1. września do *Triest. Ztg.*: Z Benewentu donoszą, że jeszcze kilka nielicznych oddziałów królewskich w pobliżu [illegible] Foiano i San Bartolomeo niepokoją okolice. W prowincyi Basilicata królewscy zamierzyli napaść Maschito. Pod Piedimonte (Terra di Lavoro) odbyła się potyczka między wojskiem a zbiegłymi żołnierzami dawnej armii król. neapolitańskiej.

— W oddziale najnowsze wiadomości podaje *Pays* depeszę prywatną z Neapolu z d. 5. b. m., która donosi, że admirał Mundy powrócił do tamtejszego portu i dodaje, że jego eskadra składa się z trzech okrętów liniowych i trzech fregat. Według tej depeszy operacye wojskowe przeciw rozbójnikom, ukończone. Doniesienie to zdaje się stać w ścisłym związku z następującym artykułem turyńskiej *Opinione* z 5. b. m.:

Powtórne przesyłki wojska wznieciły podejrzenie, że pogorszyła się sytuacya w Neapolu, i że trudności z przyczyny zbójców stały się jeszcze większe. To podejrzenie nie ma żadnej podstawy. Zbójcy zostali pokonani prawie wszędzie; skoncentrowali się tylko w kilku miejscach, z których pomimo posiłków otrzymywanych z Rzymu, niebawem wyparowani zostaną. Wojska zaś nowo przesłane, mają jedynie zastąpić dawne, obecnie znużone.

Tym doniesieniom sprzeciwiają się korespondencye dzienników francuskich. *Gazette du Midi* w korespondencyi z Neapolu objaśnia w następujący sposób, dla czego powtórnie wyprawiono z Genuy do Neapolu dwie brygady wojska:

Insurekcya na kilku punktach stłumiona, tem groźniej wybuchła na innych. Pomiędzy Molo di Gaeta, San Germano, a Sora doszła już olbrzymich rozmiarów. Największe rozruchy panują w prowincyi Teramo. W Kalabryi insurgenci opanowali pod Reggio i Catanzaro liczne trzody, i zapędzili je w niedostępne lasy i wąwozy górskie koło Silla, aby im tam nie brakło żywności. Inne bandy kalabryjskie zeszedłszy z gór, obsadziły kilka gmin nad morzem jońskiem i tyreńskiem, i oczekują posiłków. Główne siedliska kontrrewolucyi są jak zawsze nad Taburnem ku Benevento nad Matesą i w Sora. Na wyżynach Letino 3000 bersaglierów stoczyło potyczkę z 2000 powstańców; pobici, pierzchli w nieładzie.

— Neapolitański *Popolo d'Italia* daje dokładny obraz prawie wszystkich bitew, które w drugiej połowie sierpnia stoczono w Neapolitańskiem, mianowicie nad Matesą, potwierdza, że wielu niewinnych węglarzy poczytano za rozbójników, i rozstrzelano, kończy zaś następującemi słowy:

„Gruzy, ofiary niewinne, olbrzymie ruchy wojsk, a rezulta żaden."

Niemce.

(Wiejska administracya policyjna. — Stosunki handlowe z Ameryką północną.)

— Pruskie ministeryum spraw wewnętrznych wyrabia, jak słychać, projekt ustawy wiejskiej administracyi policyjnej w sześciu wschodnich prowincyach, przezco zniesiona będzie patrymonialna policya właścicieli dóbr. Podobnież wypracowują na nowo regulamin obwodów wnoszony na sejmie z r. 1860 w izbie deputowanych, które wówczas komisya z pewnych względów odrzuciła; podczas gdy tamten wniosek odnosił się tylko do sześciu prowincyi wschodnich, nowy wniosek będzie obejmować także prowincyę nadreńską i Westfalię, i zamierza przeto nadać wszystkim prowincyom jednostajną ustawę obwodową, zawsze jednak ze względem na różnice zachodzących stosunków w prowincyach wschodnich.

— *Staatsanzeiger* zawiera następujące do wszystkich w Prusiech izb handlowych i przełożonych korporacyi kupieckich wydane rozporządzenie ministra handlu z 25. sierpnia:

Rozporządzeniem z 16. b. m. zwrócono uwagę handlowego stanu na istniejące między Prusami i zjednoczonemi stanami Ameryki północnej, w czasie wojny morskiej międzynarodowe umowy. Już te umowy zawierają przepis, że jeżeliby która z kontrahujących stron była zawikłana w wojnę morską, w obec handlowych okrętów drugiej neutralnie pozostającej strony ma być zastosowana ta zasada, że neutralny pawilon chroni ładunek nieprzyjacielski, wyjąwszy kontrebandę wojenną.

Gabinet Washingtoński ogłosił teraz urzędownie, że przez przeciąg zbrojnego zajścia, jakie wybuchło w Ameryce północnej, ma być uznana i we wszystkich stosunkach do Prus dopełniana nietylko ta zasada, lecz także i to dalsze postanowienie, że „neutralna własność pod nieprzyjacielskim pawilonem, z wyjątkiem kontrebandy wojennej, nie może być konfiskowaną."

Nie omieszkuję zawiadomić o tem stan handlowy.

Rosya i Królestwo Polskie.

(Doniesienia z Polski. — Podróż Ich Mość Cesarstwa. — Mianowanie. — Adwokaci.)

Warszawa. *Dresd. Journal* donosi, że d. 4. b. m. były znowu w Warszawie zajścia uliczne. Na jednem bowiem miejscu lud odbił pospolitego aresztanta, i znieważył żołnierzy, którzy go prowadzili, gdzieindziej zaś spór pomiędzy policyantem i pewnym cywilnym stał się przyczyną podobnego jak wyżej zdarzenia. Jednak nazajutrz panowała zupełna spokojność.

Wybory do rad municypalnych rozpisane, będą się one odbywać od 23. b. m. do 15. p. m. Miasto Warszawa będzie wybierać okręgami, których liczy 12, a wybory będą się ciągły całe trzy tygodnie. Podano do wiadomości, że członek rady obwodowej nie może należeć jednocześnie do rady miejskiej, i odwrotnie.

Schles. Ztg. pisze z Petersburga, że wypadki Królestwa Polskiego nigdy tam nie sprawiły [illegible] zupełnie obojętne; [illegible] teraz usposobienie stało się tam [illegible] rewolucyjne nie umiało korzystać z chwili sto- polskie stronnictwo [illegible] armia jest tak silną, że wszelkie dążności rewolucyjne byłyby daremne. Z drugiej strony nie ma także nadziei, aby ustał tu kiedy stan wojenny, chociaż wielkich ofiar wymaga; lecz i kraj musi także ponosić ofiary. Jeżeli hr. Lambert zdoła być jednocześnie surowym i łagodnym, może stronnictwo umiarkowane także zdoła swój wpływ odzyskać.

Petersburg, 31. sierpnia. Jak tutejsze dzienniki donoszą urzędownie, wyjechali Cesarz a później Cesarzowa wraz z dziećmi 29. b. m. z Elizabetgrodu; wczoraj wieczór był Cesarz spodziewany w Nikołajewie, mieście liczącem 9000 mieszkańców, w gubernii Chersońskiej nad Bugiem niedaleko uścia w czarne morze. — Ukazem z 16. b. m. mianowany jest dyrektorem departamentu policyi w ministeryum spraw wewnętrznych rzeczywisty radca stanu hrabia Tołstoj. — Dla prowincyi bałtyckich wyszło rozporządzenie, że prawo występować w charakterze adwokata mogą tylko ci uzyskać, którzy się wykażą godnością bakalaureatów, licenciatów albo doktorów praw. Rozporządzenie to potwierdził Cesarz d. 14. b. m.

Księstwa Naddunajskie.

Mowa, którą książę Michał zamknął 1. września Skupczynę serbską, jest podług *Ost u. West* następującej osnowy:

Bóg z Wami, bracia!

Gdym po raz pierwszy na tem miejscu stawał pośród Was, by otworzyć sejm krajowy, a zarazem oznajmić Wam, jakie ważne powody skłoniły mnie zwołać ten nadzwyczajny sejm, przeczuwałem już wówczas, że drugie wystąpienie moje pośród Was będzie tem milsze dla mnie, gdyż będę mógł powiedzieć z radością: mówiłem od serca i zrozumieliście mnie; posiałem czyste ziarno, a padło ono na urodzajną ziemię. I istotnie niezawiedziony w tem przeczuciu mojem staję znowu pośród Was z radosnem sercem, by wyrazić Wam moje podziękowanie za to, żeście jednogłośnie — z kilku słusznemi zmianami — przyjęli projekta, które rząd mój Wam przedłożył. Rząd poczytując sobie za największą chlubę zaufanie, któreście mi w tak świetny sposób okazali, weźmie pod ściślą rozwagę wnioski przedłożone z Waszej strony, i o ile będzie można przyjmie je i przedłoży do mego potwierdzenia.

Chcąc powołaniu reprezentantów ludu odpowiedzieć w całem znaczeniu, potrzeba, ażebyście wróciwszy do domu oświadczyli

wszystkim, których zaufanie Was tu wysłało, jak wielki pożytek przyniosą wkrótce naszemu krajowi te po części nowe a po części odnowione instytucye. Zresztą rozkazałem także, ażeby przynależni ministrowie polecili niezwłocznie podległym władzom swoim wyjaśnić ludowi jak najdokładniej wszystkie reorganizacye, które tu uchwalone zostały i w użycie wprowadzone być mają.

Pragnąc dogodzić zarówno życzeniu własnemu jak i tych, którzy obrali Was reprezentantami swymi, postanowiłem opuszczając Kragujewacz zwiedzić tymczasowo jeden — a jeśliby można — większą część naszych obwodów. W ciągu tej podróży zobaczę znowu wielu z Was; dlatego żegnam teraz tylko reprezentantów z tych obwodów, które w tym roku nie będę miał czasu odwiedzieć, co jednakże nieomieszkam uczynić przy najbliższej pomyślnej sposobności.

Tak więc skończyły się już posiedzenia naszego sejmu. Bywajcie zdrowi! Szczęśliwej drogi!"

Wiadomości handlowe.

Lwów, 11go września. Na naszym dzisiejszym targu były następujące przeciętne ceny: mec pszenicy (81 ℔) 4zł. 32c.; żyta (76 ℔) 3zł. 7c.; owsa (44 ℔) 1zł. 44c.; hreczki 2zł. 87c.; kartofli 1zł. 25c.; — cetnar siana 98c.; okłotów 80c.; — sąg drzewa bukowego 13zł. 25c., sosnowego 11zł. 55c. — Ceny drobiazgowej sprzedaży bez odmiany.

Przeciętne ceny zboża i innych artykułów od 16. do 31. sierpnia b. r. na targach w Wojniczu, Myślenicach, Brzesku, Kentach, Rzeszowie i Przeworsku.

	Miejsce targu											
	Wojnicz		Myślenice		Brzesko		Kenty		Rzeszów		Przeworsk	
	zr.	cen.	zr.	cen.	zr.	cen.	zr.	cen.	zr.	cen.	zr.	cen.
	waluty austryackiej											
Mec pszenicy . . .	4	80	5	.	5	.	5	.	4	73	4	77
„ żyta . . .	3	.	4	.	3	20	3	.	3	13	2	87
„ jęczmienia .	2	60	3	.	2	50	2	.	2	19	1	99
„ owsa . . .	1	80	1	50	1	75	1	30	1	44	1	30
„ hreczki . .	.	.	.	.	.	.	.	.	2	.	2	49
„ kukurudzy .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
„ kartofli . .	1	.	.	.	.	60	1	.	1	42	1	47
Cetnar siana . . .	1	.	.	90	.	80	.	80	1	.	1	.
„ wełny	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
„ nasienia konicza	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Sąg drzewa twardego	8	20	7	40	9	.	5	25	9	.	10	.
„ „ miękkiego	6	40	5	20	7	.	3	70	6	.	8	.
Mas okowity . . .	1	60	.	.	.	.	.	15	.	14	.	11
							.	80	.	90	1	40

Doniesienia z ostatniej poczty.

Fiuma, 9. września. Dziś zapadł wyrok w znanym procesie, i sąd uwolnił wszystkich 8 obżałowanych.

Zagrabie, 9. września. Na dzisiejszem posiedzeniu ukończył sejm obradę projektem względem organizacyi południowo-sławiańskiego uniwersytetu.

Kattaro, 9. września. Montenegrynie sprowadzają działa do Grahowa. W Cettynii zbierali się wczoraj naczelnicy wszystkich nahii. Sądzą, że Czernogórcy wystąpią wkrótce zaczepnie.

Kalisz, 8. września. Wczoraj, w rocznicę koronacyi Cesarza, nie oświetlono miasta, a gdzie się pokazało światło, wybijano okna gwizdając przytem na wojsko. Rozdrażnione wojsko uderzyło na lud bijąc i rabując uwięzionych, między tymi najznakomitszych obywateli miasta. Czterdzieści osób jest jeszcze w więzieniu. Deputacya mieszczan jedzie do Warszawy. (Źródło tej depeszy nie jest podane).

Genua, 8. września. Nadeszło tu 600 byłych żołnierzy i zbiegów rekrutacyjnych z Neapolu; wkrótce ma nadejść jeszcze 300 rekrutów z Toskanii, a 300 nadeszło już. Dnia 7. b. m. odpłynęły 4 bataliony Bersaglierów do Neapolu. Ostatnich dni sprowadzono tu jeszcze 140 jeńców burbońskich, którzy nie będą już posłani do Fenestreli lecz do Sardynii. Z prowincyi nadchodzą zawsze jeszcze niepomyślne wiadomości o skutkach posuchy.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 11. września.

Hotel rosyjski: PP. Krippner Hen., c. k. radca ekonom., z Wiednia. — Udrycki Adolf, z Mostów wielkich. — Ks. Stourdza Dym., z Jas.

Hotel angielski: Przysiecki Karol, z Rukomysza. — Torosiewicz Michał, z Pełtwy.

Hotel Kuhna: Chodylski Józef, z Bereznicy.

Hotel krakowski: Witkowski Adam, ze Soroki. — Brzezowski Wiktor, z Chmielówki.

Zajazd Krynickiego: Godzieliński Leop., z Kołodrób. — Mogielnicki Antoni, proboszcz, z Babczy.

Pod Tygrysa: Jaworski Mik., z Kobelnicy.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 11. września.

PP. Duczyński Jul., do Żaszkowa. - Wołodkiewicz Wik., do Podwysocka. — Dziedzicki Joachim, c. k. przełożony powiatowy, do Zborowa. — Tergonde Coppieters Fran., do Łodziny — Smarzewski Fran , do Artasewa. — Udrycki Adolf, do Mostów wielkich. — Niezabitowski Włod., do Uherzec. — Lipski Emil, do Zborowa. — Soroczyński Roman, do Choronowa. — Iwański Wal., do Rosyi. — Kamiński Gustaw, do Kawski. — Szantz Jan, c. k. feldmarszałek-porucznik, do Stryja. — Kochanowski Adam, adwokat krajowy, do Czerniowiec.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 10. września 1861.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru		Stan atmosfery
7 god zrana	327 21	+ 9.0	84 9	zachodni	sł.	pochmurno
2 god. po poł.	326.97	+ 15 0	52.9	„	„	„
10.god. wiecz.	326.78	+ 10 8	77.9	„	„	„

W nocy deszcz 0.‴06.

TEATR.

Dziś opera niemiecka: **„Wolny strzelec."** Występ gościnny panny Renée z Gracu.

Kurs lwowski.

Dnia 11. września		gotówką zł.	gotówką c.	towarem zł.	towarem c.
Dukat holenderski	wal. austr.	6	45	6	50
Dukat cesarski .	„ „	6	50	6	55
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	11	21	11	30
Rubel srebrny rosyjski .	„ „	2	15	2	17
Talar pruski	„ „	2	5	2	7
Polski kurant i pięciozłotówka . . .	„ „	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne w. a. za 100 zł.	bez kuponów	80	20	80	60
„ „ „ m. k. za 100 zł.	bez kuponów	84	20	84	60
Akcye gal. kol. żelaz Karola Ludwika	bez kuponów	145	—	147	50
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	66	—	66	50
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	79	75	80	50

Telegrafowany kurs wiedeński papierów i weksli.

Dnia 11. września.

Z pożyczki narod. po 5% za 100 złr. 80 35. Metaliki po 5% za 100 zł. 67 50; po 4½% za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł. —.— Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austryi po 5% za 100 zł. —.—; Węgier —.—, Galicyi —.—; Bukowiny —.—; Akcye Banku narodowego sztuka 738.—; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 176.20; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —.

Listy zastawne. Galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.—.

Wexlowy. Za 100 zł. południowo-niemieckiej waluty —.—. — Lipsk za 100 talarów —.—. Londyn za 10 funtów szterl. 139 30. Medyolan za 100 zł. waluty austryack. —.—. Paryż za 100 fr. —.—.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 6.53, dukaty ces. pełnej wagi —.—. korony —.—, półkorony —.—. Srebro 136 —.

KRONIKA.

(Rozbite okręta.) Podług wykazu urzędowego rozbiło się w tym roku u wybrzeży angielskich: w styczniu 202 okrętów, w lutym 285, w marcu 133, w kwietniu 149, w maju 142, w czerwcu 115, w lipcu 91, a w sierpniu 108; razem 1225 okrętów.

(Popularność nowego Sułtana tureckiego.) W nocy z 28 na 29. sierpnia powstał w Konstantynopolu pożar, i Jego Mość Sułtan pospieszył sam w to miejsce, by obecnością swoją zachęcać ratujących do wytrwałości. „Journal de Constantinople" powiada, że Sułtan naśladuje w tem swego ojca, który również przy takich sposobnościach często publicznie się ukazywał.

(Ilość koni w Petersburgu.) Podług urzędowego ogłoszenia liczy Petersburg 21.850 koni i 18.388 wozów, między temi 9289 doróżek.

(Dwie okropne plagi), szarańcza i zaraza sybirska pojawiają się podług doniesienia dzienników na rozmaitych punktach państwa rosyjskiego.

(Trzęsienie ziemi.) Z Koblencyi donoszą z 30 sierpnia: Przedwczorajszej nocy mieliśmy tu trzęsienie ziemi, jakiego od wieków nie zapamiętano w naszej okolicy. O godzinie 12. min. 39 usłyszeliśmy najprzód huk podobny do grzmotu, a zaraz potem nastąpiły trzy drgnienia jedno po drugiem w kierunku od północy na południe, a były tak mocne, że znacznie drżała podłoga i chwiały się meble w pokoju. To zjawisko natury zdarzyło się śród najpiękniejszej pogody.

(Fałszerz banknotów.) W Gatebourse, w departamencie dolnej Charenty we Francyi wytropiła władza bezpieczeństwa po długich bezskutecznych trudach fabrykanta obiegających od 9 lat fałszywych banknotów na 100 franków, które tak doskonale były podrabiane, że tylko przy porównaniu z prawdziwemi można było je rozpoznać. Zasługa odkrycia należy się dwom urzędnikom policyi, którzy słysząc o pewnym milionerze, co przed 9 laty przyjechał ubogi z Ameryki, a teraz tak ogromny posiadał majątek, że mniemano, jakoby miał udział w kopalniach złota w Kalifornii, przebrali się za złotników i zgłosili się u niego o wymianę starego srebra, przyczem nadwyżkę za fason otrzymali na żądanie w połowie w banknotach stufrankowych, a te były wszystkie fałszowane.

(Proces Beckera.) Dnia 23 września rozpocznie w Bruchsalu nadreński sąd przysięgłych trzecie posiedzenie kwartalne procesem Oskara Wilhelma Beckera za zamach na Króla pruskiego.

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.*

Z c. k. galic. drukarni rządowej.